

Warszawa, 6 listopada 2025 r.

L.DZ.FZZ/174/06/11/2025

**Szanowny Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

**Szanowny Pan
Paweł Śliz
Przewodniczący Komisji
Sprawiedliwości i Praw Człowieka**

do wiadomości:

**Szanowny Pan
Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości**

W związku z przedstawieniem w dniu 23 września 2025 r. stanowiska Rządu Rzeczypospolitej Polskiej do komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk sejmowy nr 1204), Forum Związków Zawodowych przesyła opinię Krajowego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Ad Rem”, organizacji zrzeszonej w FZZ, do postulowanych przez Radę Ministrów zmian do projektu ustawy.

Z poważaniem

Dorota Gardias

Przewodnicząca
Forum Związków Zawodowych

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.54.22.2025

Data wpływu 06.XI.25r.

Załącznik:

Opinia Krajowego Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Ad Rem” do postulowanych przez Radę Ministrów zmian do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk sejmowy nr 1204).

PREZYDIUM KRAJOWEGO ZARZĄDU

Warszawa, dnia 5 listopada 2025 r.

Szanowny Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Pan
Paweł Śliz
Przewodniczący Komisji
Sprawiedliwości i Praw Człowieka

do wiadomości:

Szanowny Pan
Waldemar Żurek
Minister Sprawiedliwości

Szanowni Państwo,

w związku z przedstawieniem w dniu 23 września 2025 roku stanowiska Rządu Rzeczypospolitej Polskiej do komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk sejmowy nr 1204), w imieniu Prezydium Krajowego Zarządu KNSZZ „Ad Rem” przedstawiam opinię do postulowanych przez Radę Ministrów zmian do projektu ustawy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że KNSZZ „Ad Rem” podtrzymuje swoje dotychczasowe stanowisko przedstawione w piśmie z dnia 8 kwietnia 2025 roku. W naszej ocenie rozwiązaniem trudności w obsadzaniu stanowisk asystenckich nie jest wprowadzenie stanowiska młodszego asystenta sędziego i zatrudnianie studentów. Problemy z obsadzeniem wolnych stanowisk asystenckich oraz z utrzymaniem doświadczonej kadry spowodowane są bowiem niskimi zarobkami na stanowisku asystenta sędziego oraz brakiem realnej ścieżki awansu. Dlatego jedynie przygotowanie i wprowadzenie spójnych, kompleksowych zmian w celu uatrakcyjnienia zawodu asystenta sędziego może zachęcić młodych prawników do podejmowania pracy w tym zawodzie, a wykwalifikowaną kadrę zatrzymać w wymiarze sprawiedliwości.

Niemniej jednak stanowisko Rady Ministrów z dnia 23 września 2025 roku przynajmniej częściowo uwzględnia uwagi zgłoszone przez naszą organizację związkową w toku konsultacji publicznych oraz na posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka w dniu 8 lipca 2025 roku. Nasza organizacja związkowa popiera kierunek zmian zmierzający do uporządkowania systemu awansu w grupie zawodowej asystentów sędziów oraz wprowadzenia większej elastyczności w zakresie ścieżek rozwoju zawodowego.

I tak, po pierwsze pozytywnie oceniamy propozycję skrócenia wymaganego stażu pracy uprawniającego do uzyskania stanowiska starszego asystenta sędziego z 10 do 7 lat oraz eliminację wymogu legitymowania się pozytywnymi ocenami okresowymi, uznając to rozwiązanie za racjonalne, proporcjonalne i zgodne z potrzebami kadrowymi sądów powszechnych.

Po drugie, również pozytywnie oceniamy rozszerzenie katalogu kwalifikacji uprawniających do zajmowania stanowiska starszego asystenta sędziego. Uważamy jednak, że osoby, które złożyły egzamin adwokacki, radcowski lub notarialny, bądź uzyskały stopień naukowy doktora winny przed awansem na stanowisko starszego asystenta sędziego zajmować stanowisko asystenta sędziego co najmniej przez 4 lata.

Obowiązujące przepisy (art. 155 § 3b p.u.s.p.) słusznie przewidują, że możliwość zatrudnienia na stanowisku starszego asystenta bez stażu przysługuje wyłącznie osobom, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorski. Uzasadnia to charakter i zakres przygotowania zawodowego w ramach Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury – obejmujący zarówno szkolenie teoretyczne, jak i praktyki orzecznicze, ocenę pracy i egzamin państwowy o wysokim poziomie trudności. W przypadku egzaminów korporacyjnych profil kształcenia i przygotowania zawodowego ma charakter odmienny, ukierunkowany na świadczenie pomocy prawnej. Dopiero nabycie doświadczenia pracy w sądzie, tj. m.in. poznanie metodyki zarówno pracy asystenta sędziego, jak i orzeczników, wdrożenie się w organizację pracy, nauczanie się obsługi systemów informatycznych, powinno uprawniać do awansu zawodowego. W przeciwnym razie może dojść do sytuacji, w której osoba zatrudniona na stanowisku asystenta sędziego i otrzymująca niższe wynagrodzenie będzie szkoliła i wdrażała do pracy osobę zatrudnioną na stanowisku starszego asystenta związanym z wyższymi zarobkami.

Po trzecie, jak najbardziej popieramy, aby obok złożenia egzaminów zawodowych do awansu na stanowisko starszego asystenta sędziego uprawniało uzyskanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych. Jednak wskazanie w projektowanym przepisie kategorii „osób wpisanych na listę adwokatów lub radców prawnych” jest legislacyjnie zbędne i może prowadzić do niepożądanych skutków w praktyce. Wpis na listę zawodową nie jest bowiem samodzielną kwalifikacją, lecz skutkiem posiadania uprawnień wynikających z egzaminu korporacyjnego lub posiadania stopnia naukowego doktora nauk prawnych – zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo o adwokaturze oraz art. 25 ust. 1 pkt 5 ustawy o radcach prawnych. Wpis taki wiąże się ponadto z obowiązkiem ponoszenia składek członkowskich. W praktyce prowadziłoby to do sytuacji, w której kandydat na stanowisko w służbie publicznej byłby zmuszony do utrzymywania statusu członka samorządu korporacyjnego i ponoszenia kosztów z tym związanych, jedynie po to, aby spełniać formalny warunek zatrudnienia w sądzie w charakterze starszego asystenta z przywilejami zeń wynikającymi. Takie rozwiązanie jest niecelowe i wprowadza zbędne obciążenia finansowe dla kandydatów.

Wątpliwości budzi również brak odpowiedniego uregulowania skutków prawnych utraty wpisu na listę zawodową, np. w przypadku skreślenia z listy. Nie jest jasne, czy utrata wpisu skutkowałaby automatycznym pozbawieniem prawa do zajmowania stanowiska starszego asystenta sędziego, co mogłoby prowadzić do nieuzasadnionych konsekwencji w sferze stosunku pracy i naruszać zasadę stabilności zatrudnienia w służbie publicznej.

Wskazujemy ponadto, że posiadanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych, choć niewątpliwie stanowi potwierdzenie wysokich kwalifikacji naukowych, nie może zastępować doświadczenia praktycznego nabytego w sądzie. Wymaga to zachowania wymogu odpowiedniego stażu pracy, który pozwala nabyć znajomość specyfiki funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, organizacji wydziałów, procedur sądowych oraz zasad współpracy z sędziami.

Reasumując, w związku z powyższymi uwagami postulujemy, aby projektowany art. 155 § 1c ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych otrzymał brzmienie umożliwiające:

1. skrócenie wymaganego stażu pracy z 10 lat do 7 lat i eliminację wymogu legitymowania się pozytywnymi ocenami okresowymi – co w pełni popieramy, uznając to za rozwiązanie sprawiedliwe i motywujące;
2. pozostawienie wyjątku od wymogu stażu wyłącznie dla osób, które złożyły egzamin sędziowski lub prokuratorski;
3. wprowadzenie wymogu co najmniej 4-letniego stażu pracy w sądzie dla osób, które złożyły egzamin adwokacki, radcowski lub notarialny albo posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych;
4. wykreślenie z katalogu sformułowania „osoby wpisane na listę adwokatów lub radców prawnych”, jako nadmiarowego i nieprecyzyjnego.

Proponowane rozwiązania zapewniają spójność z ustawami korporacyjnymi, równość w dostępie do stanowisk służby publicznej oraz poszanowanie zasady proporcjonalności przy ustalaniu wymagań awansowych. Pozostawienie wymogu stażu dla osób po egzaminach korporacyjnych i doktorów, przy jednoczesnym skróceniu go do 4 lat, stanowi rozwiązanie wyważone – uwzględniające zarówno posiadane kwalifikacje, jak i potrzebę zachowania praktycznego doświadczenia sądowego. Proponowany model wzmacnia transparentność ścieżki awansu, wspiera długofalową politykę kadrową sądów oraz pozwala utrzymać motywacyjny charakter zatrudnienia w grupie zawodowej asystentów sędziów, przy jednoczesnym otwarciu systemu na osoby o wysokich kwalifikacjach merytorycznych.

Po czwarte, wnosimy o rozważenie możliwości zmiany w treści projektowanego art. 155 § 1c ustawy nowelizowanej w ten sposób, że słowa „może być zatrudniony ten” zostaną zamienione na „zatrudnia się tego”. Innymi słowy postulujemy, aby awans na stanowisko starszego asystenta sędziego był obligatoryjny, a nie fakultatywny. Wskazać bowiem należy, że w opiniowanym stanowisku Rady Ministrów słusznie zauważono, że awans ten stanowi *de facto* wyraz uznania za długoletnią pracę w wymiarze sprawiedliwości. Po wprowadzeniu powyższych zmian będzie również stanowił próbę zatrzymania w sądach wykwalifikowanej kadry. Obecnie jednak awans na starszego asystenta sędziego nie zależy jedynie od posiadanych kwalifikacji czy też długości stażu pracy w sądownictwie. O możliwości zatrudnienia asystenta sędziego na stanowisku starszego asystenta sędziego decyduje głównie fakt posiadania przez daną jednostkę środków finansowych, które mogą zostać przeznaczone na ten cel.

Wprowadzenie obligatoryjnego – po spełnieniu określonych wymagań – awansu na starszego asystenta sędziego wyeliminowałoby nierówne traktowanie pracowników w tym zakresie i pozwoliłoby sądom na odpowiednie planowanie budżetów. Bez wątpienia zwiększyłoby również atrakcyjność zawodu asystenta sędziego, gwarantując awans stanowiskowy wiążący się z możliwością uzyskania wyższego wynagrodzenia zasadniczego.

Na koniec dziękujemy za uwzględnienie przez Radę Ministrów naszej uwagi i zaproponowanie nowego brzmienia art. 155 § 3e nowelizowanej ustawy. W ten sposób projektowane przepisy nie będą mniej korzystne dla nowozatrudnionych asystentów niż te obecnie obowiązujące i zagwarantują zwiększenie poczucia stabilności zatrudnienia. Jednocześnie dodanie w treści tego przepisu osób zwolnionych z obowiązku odbycia stażu asystenckiego rozwiewa wątpliwości, z którymi obecnie borykają się pracodawcy.

Wątpliwości budzi jednak zakres zastosowania obecnie obowiązującego art. 155ca § 1 p.u.s.p. wobec nowo wprowadzanego stanowiska młodszego asystenta sędziego. Przepis ten odnosi się wyłącznie do asystenta sędziego, co może prowadzić do niejasności, czy obowiązek odbycia stażu asystenckiego obejmuje także młodszych asystentów. W przypadku wyłączenia tej grupy spod ww. regulacji, skierowanie na staż byłoby możliwe dopiero po przeniesieniu na stanowisko asystenta, co w praktyce mogłoby wydłużyć okres zatrudnienia w oparciu o umowę na czas określony ponad 33 miesiące, o których mowa w art. 155 § 3c pkt 1 projektowanej ustawy oraz w art. 25¹ § 1 Kodeksu pracy. Przykładowo, młodszy asystent podejmujący pracę po III roku studiów mógłby nie ukończyć stażu przed upływem dopuszczalnego okresu zatrudnienia terminowego. Zwracamy się więc o wyjaśnienie tego zagadnienia i doprecyzowanie wskazanych przepisów.

Z wyrazami szacunku,

Wiceprzewodnicząca
Prezydium Krajowego Zarządu
KNSZZ „Ad Rem”
Przewodnicząca Zarządu
MOZ KNSZZ „Ad Rem”
Oddział Asystentów Sędziów
Urszula Łobodzińska
Urszula Łobodzińska

Elektronicznie
podpisany przez
URSZULA
ŁOBODZIŃSKA
Data: 2025.11.05
14:16:44 +01'00'